

Ledare

Årets trend är kontrafaktisk historieskrivning ("Vad hade hänt om inte 1809 hade varit?"). Jag hakar på trenden:

Om Sverige inte hade förlorat 1809 skulle huvudspråket nu ha varit svenska, medan finskan skulle ha varit mycket svagare. Vi skulle ha haft färre finlandismer i neutral stil, men man skulle ha sett finlandssvenskan som en regional rike-
dom som hade odlats i vissa lättsammare sammanhang. Vissa enstaka finlandismer skulle ha använts i hela svenska riket.

Vi skulle heller inte ha haft någon förryskning på 1800-talet, och fennomanin skulle inte ha setts som ett stort hot mot svenskan i Finland. Båda dessa faktorer skulle ha lett till att svekomanin hade varit mycket svagare och att språkvården inte hade setts som en överlevnadsfråga. Därmed skulle jakten på finlandismer också ha setts som oviktig.

Men hur skulle det ha sett ut om Finland hade blivit självständigt från Sverige 1917? Jo, då skulle språkvården ha kallat finlandssvenskan ett eget språk och uppmuntrat eller rentav påbjudit användningen av finlandismer för att markera skillnaden till det tidigare majoritetsspråket.

Kontrafaktisk historieskrivning är alltid bara fråga om gissningar. Ändå kan man konstatera att 1809 påverkade både det nuvarande Finland och Sverige, både finskan och svenskan i Finland och därmed också den finlandssvenska språkvården i allra högsta grad. Även om händelserna år 1809 inte omedelbart innebar en alltför stor språklig förändring påverkade de Finlands språkliga förhållanden mycket, inte minst ideologiskt. Därför kan man alltså säga att 1809 innebar början på en helt ny epok för svenskan i Finland och skapade grunden för den finlandssvenska språkvården, så som den ser ut i dag.

Charlotta af Hällström-Reijonen